

СПОРТИВНІ ІГРИ №2(28)

SPORTIVNYE IGRY №2(28)

SPORTS GAMES №2 (28)

Науковий журнал

Харків – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

**СПОРТИВНІ ІГРИ
SPORTYVNI IHRY
SPORT GAMES
ЕЛЕКТРОННИЙ НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ**

Виходить 4 рази на рік
Видається з 2016 року

№2 (28)

Харків
Харківська державна академія фізичної культури
2023

ЗМІСТ

Абдула А.Б., Перцухов А.А., Шаленко В.В. Аналіз атакуючих техніко-тактичних дій провідних футбольних клубів Європи	4-14
Івченко О.М., Мігова О.О., М'ячин В.Г. Нечітко-логічна експертна система для інтегральної оцінки рівня спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки	15-26
Горчанюк Ю.А., Паєвський В.В., Мерзлікін М.В. Вплив вправ складнокоординаційної спрямованості на показники фізичної та технічної підготовленості волейболістів 9-11 років	27-40
Дяченко М. В., Тищенко В. О. Психічний та емоційно-вольовий стан кваліфікованих гандболісток	41-52
Квасниця О. М. Аналіз показників змагальної діяльності у стандартних і напівстандартних положеннях провідних збірних команд Європи з регбі -15	53-60
Лаврін Г.З., Ангелюк І.О., Осін Н.Б. Основні характеристики та особливості ігор подібних до баскетболу та його різновидів	61-71
Остапенко Ю. О., Стасюк Р. Н., Долгова Н.О., Салатенко І. О. Історичні аспекти та перспективи розвитку баскетболу в незалежній Україні як професійного виду спорту	72-84
Перевозник В.І., Тропін Ю.М., Jerzy Skrobecki Використання методів математичної статистики в спортивних іграх	85-96
Радченко О. В., Констанкевич В. П., Дмитрук В. С. Аналіз змагальної діяльності волейбольних команд України під час війни 2022 року	97-111
Ханюкова О.В., Малойван Я.В. Сучасний стан техніко-тактичної підготовки юних тенісистів 8-9 років	112-120
Цись Д.І., Цись Н.О. Управління фізичною підготовкою волейболістів в умовах закладів вищої освіти	121-130
Вимоги до статей	131

Основні характеристики та особливості ігор подібних до баскетболу та його різновидів

Лаврін Г.З., Ангелюк І.О., Осіп Н.Б.

Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка

Анотація. Мета статті – визначити особливості основних різновидів гри в баскетбол. **Методи** дослідження: аналіз і узагальнення наукової, методичної літератури та інтернет джерел, опитування (бесіди, інтерв'ю), педагогічне спостереження. **Результати дослідження.** Найвідомішими різновидами та іграми подібними до баскетболу є: мінібаскетбол, максібаскетбол, стрітбол, корфбол, нетбол, резбол, цестобол, рінгбол, слембол та водний баскетбол. Спільною рисою для усіх є мета гри – закинути м'яч у кошик. Відмінності полягають у розмірах та вимогах до майданчиків: баскетбол, стрітбол, мінібаскетбол, резбол для гри потребують баскетбольних майданчиків, де можливо виконувати ведення; корфбол, нетбол, цестобол, рінгбол можна грати на будь-якому майданчику із нанесеною розміткою; а слембол і водний баскетбол, відповідно, майданчика із батутами та басейну. Висота кошика у іграх є різною: рінгбол, корфбол, міні- та водний баскетбол, мають висоту кошика відмінну від звичної висоти кошика (305см), як у баскетбол; решту в усіх наведених іграх висота кошика є стандартною баскетбольною. За формою конструкції кошика, у таких іграх, як корфбол, нетбол, цестобол та рінгбол відсутній баскетбольний щит, а наявний лише кошик на спеціальній конструкції. Також існують відмінності у розмірах та вимогах до м'яча для ігор, тривалості гри та кількості залучених гравців. Що стосується особливостей переміщень гравців, то у кофболі, нетболі, цестоболі, рінгболі учасники мають певні зони дозволених для гри, а у інших іграх гравцям дозволяється грати без обмежень у будь-які частині ігрового майданчику. **Висновки.** Основними різновидами та іграми подібними до баскетболу є мінібаскетбол, стрітбол, корфбол, нетбол, резбол, цестобол, рінгбол, слембол та водний баскетбол. Ці різновиди створюють умови для можливості занять особам будь-якого віку (мінібаскетбол для дітей, максі баскетбол – осіб старше 30р.), статі (нетбол, цестбол – для жінок, корфбол – змішані команди) та стану здоров'я (баскетбол на інвалідних візках, баскетбол для глухих). Спільною особливістю для усіх наведених ігор є мета гри – закинути м'яч у кошик, відмінності полягають у розмірах та покритті майданчика, тривалості гри та кількості гравців, конструкції баскетбольного кошика та вимог до м'яча, особливостей переміщень на майданчику та обмежень щодо використання певних технічних прийомів. Таким чином, кожен бажаючий може знайти для себе оптимальний різновид баскетболу залежно від своїх бажань і можливостей, якщо його не влаштовує класична гра в баскетбол.

Ключові слова: баскетбол; мінібаскетбол; стрітбол; корфбол; нетбол; резбол; цестобол; рінгбол; слембол; водний баскетбол; баскетбол на інвалідних візках; баскетбол для глухих.

На сучасному етапі розвитку суспільства все більше значення набуває широке впровадження фізичної культури і спорту в усіх її формах. Цього потребують як інтереси всебічно гармонійно розвиненої особистості, так і закономірності прогресу суспільного виробництва (Лаврін, 2016).

Пріоритетом реалізації державної політики відповідно до концепції державної цільової соціальної програми

розвитку фізичної культури і спорту є впровадження в Україні європейських стандартів життя. Метою програми є відведення фізичній культурі і спорту в Україні провідної ролі як важливого фактора здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у

громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві (<http://zakon2.rada.gov>).

Неодноразово на загальнодержавних, міжнародних і всесвітніх конгресах підкреслювалося, що поряд із нераціональною організацією режиму харчування однією із важливих причин погіршення стану здоров'я та процесів передчасного старіння є недостатня рухова активність. Одним із головних засобів, що комплексує недостатню рухову активність є засоби фізичного виховання. Серед них велике значення мають спортивні ігри, які за рівнем своєї популярності у світі й в Україні займають провідні позиції.

Баскетбол, без сумніву, відноситься до тих засобів фізичного виховання, які суттєво впливають на всебічний і гармонійний розвиток людини. Велика різноманітність рухів, що характерна для баскетболу, сприяє зміцненню нервової системи, рухового апарату, покращенню обміну речовин, діяльності всіх систем організму (<https://ru.wikipedia.org>; Brown, 1997).

Популярні види спорту зазвичай породжують масу цікавих дочірніх дисциплін. Так, найцікавішими «дітищами» баскетболу є стрітбол, мінібаскетбол, максібаскетбол, корфбол, нетбол і слембол. Кожен бажаючий може обрати для себе різновид гри в баскетбол в залежності від своїх вподобань і можливостей.

Отже, актуальність дослідження зумовлена, з одного боку, цінністю баскетболу як засобу фізичного виховання для різних груп населення, з іншого – можливістю використання різновидів баскетболу для залучення усіх верств населення до регулярних занять фізичною культурою.

Мета дослідження. Враховуючи викладене ми поставили собі за мету визначити особливості основних різновидів гри в баскетбол.

Відповідно до мети визначено завдання дослідження:

1. Охарактеризувати основні різновиди гри в баскетбол.

2. Виявити спільні та відмінні особливості ігор похідних від баскетболу.

Матеріал та методи дослідження.

Для вирішення поставлених завдань було використано такі методи дослідження: аналіз і узагальнення наукової, методичної літератури та інтернет джерел, опитування (бесіди, інтерв'ю), педагогічне спостереження.

Результати дослідження. Заняття баскетболом сприяють розвитку і вдосконаленню основних фізичних якостей у гравців (сили, швидкості, витривалості, спритності і гнучкості) (Максимів, 2007; Lavrin, 2017), формують правильну поставу. Гра сприяє вихованню у гравців наполегливості, рішучості, цілеспрямованості, вимогливості, чесності, завзятості, сміливості, впевненості у своїх силах і здібності до максимального прояву функціональних можливостей при вирішенні техніко-тактичних завдань в умовах напруженої змагальної діяльності (Lavrin, et al., 2019). Основною формою діяльності мозку в умовах гри, які постійно змінюються є творча діяльність – миттєва оцінка ситуації, вирішення тактичних завдань, вибір дій у відповідь (Максимів, 2004). Баскетбол – це емоційно забарвлена гра, коли настрої і стосунки у ній можуть бути дуже загостреними, насамперед, коли різниця рахунку невелика (Максимів, 2006).

Освоєні рухові дії гри в баскетбол і пов'язані з ним фізичні вправи є ефективними засобами зміцнення здоров'я і можуть використовуватися людиною впродовж всього її життя в самостійних формах занять фізичною культурою.

Класичний баскетбол, безсумнівно, один з найпопулярніших видів спорту в світі. Однак класичний варіант гри влаштовує далеко не всіх, через кількість учасників (для деяких ігор 5 гравців на майданчику це забагато, а для інших навпаки – замало); через розміри майданчика; через використання певних прийомів (наприклад, необхідність ведення м'яча та його відсутність); через наявність тісного контакту (наприклад, пов'язаного із вириванням та вибиванням м'яча) та його відсутністю, тощо.

Тому розглянемо різновиди баскетболу та ігри подібні до баскетболу,

які користуються популярністю у всьому світі (рис. 1).

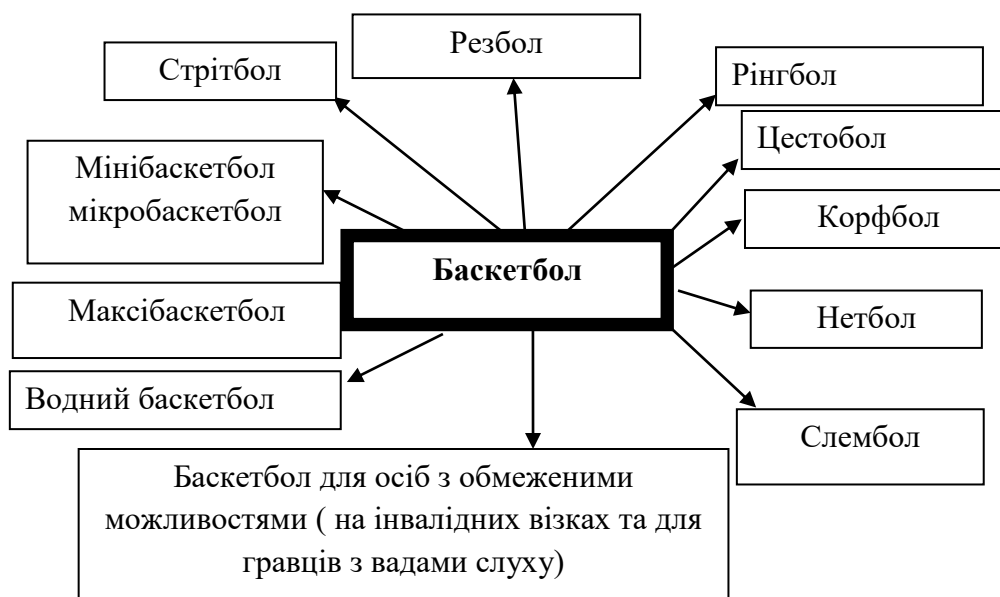

Рис.1. Різновиди та ігри подібні до баскетболу

Мінібаскетбол – гра призначена для дітей 6–12 років і поділяється на два рівні: власне міні-баскетбол (вікова група 9–12 років) і мікробаскетбол (для дітей віком до 9 років). Ігровий майданчик та інвентар адаптовані під дитячий вік. Довжина майданчика – 28 м, ширина - 15 (варіанти: 26X14, 24X13, 22X12 і 20X11 метрів). Кошики кріпляться на висоті 2 м 60 см, сам щит теж менше, ніж в класичному баскетболі: 1,2X0,9 м. М'яч вагою 470–500 грамів, окружність – 690–710 см (для дітей віком до 9 років вага м'яча становить 300–330 грамів, а окружність – 560–580 мм. Розмітка ігрового майданчика для міні-баскетболу відповідає розмітці стандартної баскетбольного майданчика, але там немає лінії, яка обмежує 3-очкову зону, а лінія штрафного кидка проведена на відстані 3,6 м (варіант: 4 м) від щита (Лаврін, 2016).

У мінібаскетбол грають команди по п'ять гравців у кожній, хоча допускаються і «зменшені» склади (аж до 2 на 2). Нерідко проводяться матчі між змішаними командами (до складу яких входять і хлопчики, і дівчатка). Гра триває чотири тайми по 6 хвилин. Дещо спрощенні правила гри порівняно із класичним баскетболом (наприклад, не фіксується чистий час і не діє «правило трьох

секунд») (Лаврін, 2016). Полегшені м'ячі, знижена висота кошика, зменшені час гри й розміри майданчика дозволяють залучити дітей до занять цікавою й доступною спортивною грою.

Максібаскетбол – різновид баскетболу, в якому приймають участь гравці старше 30 років. Змагання проводяться в наступних вікових категоріях: для чоловіків і жінок – 30+, 35+, 40+, 45+, 50+, 55+, 60+. Для чоловіків – 65+, 70+, 75+. Ігри проходять за правилами ФІБА, виняток становить для категорій: жінки від 50 років і старше, і для чоловіків від 60 років і старше, для них визначається правило 30-секундного володіння м'ячем командою і гравець нападу перебуває в обмеженій зоні не більше 10 с (<https://ru.wikipedia.org>).

Стрітбол (англ. Streetball) – вуличний баскетбол. Стрітбол – більш динамічний і агресивний вид спорту, ніж класичний баскетбол. У грі беруть участь дві команди по три гравці в кожній (іноді з одним запасним) на спеціальному майданчику для стрітболу або на звичайному баскетбольному, де задіяна тільки одна її половина - і, відповідно, тільки один кошик. У разі промаху команда, що атакувала до цього кошик, захищає його від атаки суперника.

Початок визначаються за жеребом. Гра йде до того моменту, поки: а) одна з команд не набирає 21 очко; б) 10 хвилин; в) якщо на кінець ігрового часу рахунок нічийний, призначають овертайм. Команда, яка в овертаймі першою набере 2 очка, стає переможцем гри. За результативний кидок команді нараховується очко, за кидок із-за 3-очкової зони - два очки. Після закинутого м'яча, він переходить до команди, яка захищалась: гра поновлюється, як тільки один з її гравців торкнувся м'яча. При цьому м'яч повинен бути спочатку виведений за межі 3-очкової лінії (<https://uk.wikipedia.org>; Цимбалюк, et al., 2022).

Корфбол грають дві команди по 8 чоловік у кожній (4 чоловіки і 4 жінки) на майданчику 40X20м, розділеною навпіл середньою лінією, два тайми по 30 хвилин. Чотири гравці (2 чоловіків і 2 жінки) перебувають на своїй половині майданчика і захищають свій кошик, чотири - на половині команди-суперника. Після двох результативних кидків захисники переходять в зону нападу і навпаки. Корфбол не така контактна як баскетбол, гра. При цьому, чоловік може грати тільки проти чоловіка, а жінка – проти жінки. Дриблінг (ведення м'яча) в корфболі не допускається, а гравець, що опанував м'ячем, може зробити з ним не більше двох кроків. Кільце у корфболі має діаметр 40 см, як і в баскетболі, а кріпиться вище ніж у баскетболі, на висоті 3,5 м (<http://spordi-teoria.blogspot.com>; Dervent, et al., 2022; Tuncer, & Uğurlu, 2022).

Нетбол – традиційно жіночий вид спорту. Гра проходить між двома командами, які намагаються закинути м'яч у кошик суперника на висоті 3,05 метри. Кошик у нетболі називається воротами. М'яч - від 680 до 710 мм в окружності й має важити від 397 до 454 грамів. Майданчик для гри у нетбол має розміри 15,25X30,5 м і розділений на три окремі зони. В обидвох крайніх зонах знаходяться напівкруглі зони – площі воріт, радіусом 4,9 м. Склад команди – 7 гравців. Кожному з гравців призначається одна з семи «ролей», яку позначено великими літерами

на його формі, та якій відповідає окрема зона ігрового поля: снайпер, нападник, фланговий нападник, центральний гравець, фланговий захисник, захисник, воротар. Тривалість гри - 4 чверті по 15 хвилин. М'яч передається вздовж майданчику від гравця до гравця, причому гравці мають торкнутись до м'яча у кожній третині поля. Гравці можуть тримати м'яч не більше трьох секунд, пересуватись із м'ячем заборонено. На відміну від баскетболу, ця гра менш контактніша, проте – більш тактичніша (Bruce, et al., 2022; Richards, et al., 2022).

Гру, яка поєднує правила корфболу і нетболу називають честобол (або честобол). Цей вид спорту дуже популярний в Аргентині, і ним займаються переважно жінки. У цей вид спорту грають як у приміщенні, так і на відкритому повітрі, і дуже часто можна побачити ігри, що проводяться на баскетбольних майданчиках. Дві автономні стійки і кошиками розміщені на кортах у межах ігрової зони. Використовується м'яч схожий на гандбольний. Матч проводиться між двома командами з 6 гравців протягом двох 20-хвилинних періодів. По два гравці повинні завжди бути присутніми як у тилівій зоні, так і в передовій зоні. М'яч потрібно передати, щоб перемістити його по майданчику. За влучний кидок м'яча в кошик з гри присуджується два очки, а за штрафний кидок – одне очко. Команда, яка набрала найбільшу кількість очок у кінці гри, є переможцем (Canan, 2022; Candan, 2022; <https://www.topendsports.com/sport>).

Резбол – це дуже популярна індіанська версія баскетболу, скорочення від «reservation ball». Це тип гри, характерний для індіанських команд деяких регіонів. Резбол — це баскетбол, який передбачає швидкий кидок, високу швидкість, агресивну гру та пресинг (Wade, 2022; <https://www.myactivesg.com>). Команди намагаються виконати влучний кидок, за найкоротший період часу, звідти і гра має швидкий темп та великі рахунки у грі.

Рінгбол – це традиційний південноафриканський вид спорту, який походить від баскетболу. Рінгбол – це

безконтактний вид спорту, в який беруть участь чоловічі та жіночі команди в окремих іграх. Це схоже на нетбол (і може бути використано майданчик для нетболу), в якому майданчик поділений на третини, і в кожній з трьох секцій знаходяться три голеадори, три центральні гравці та три захисники, які не можуть переміщуватися із своєї третини в іншу. Гра передбачає передавання м'яча від гравця до гравця, доки він не буде кинутий в кошик, який розташований на кінці майданчика. Тривалість гри 25 хв. Передавання м'яча можна виконувати будь-яким способом, а кидки в кошик лише двома руками знизу. (<http://www.championat.com/other>).

Слембол – командний вид спорту, створений на базі баскетболу. Очки в ньому зараховуються після потраплення м'яча в кошик команди-суперника, але систему їх нарахування змінено. Головна ж відмінність полягає в покритті майданчика: замість паркету використовують батуги, які допомагають спортсменам набрати необхідну висоту для слемданків. Правила допускають певний силовий контакт. Команди складаються з 4-х гравців. Якщо гравець не торкається ободу кільця, то його успішний кидок оцінюється в 2 очки, якщо ж це слемданк – то 3. Також у 3 очки оцінюється кидок із-за 3-очкової лінії. Гра складається з чотирьох п'ятихвилинних чвертей (Лаврін, 2016). У слемболі, дозволено виконувати передачі собі (передати м'яч в обмежувальну стінку і зловити його після відскоку).

Баскетбол доступний навіть у воді. Для цього існує водний баскетбол – водний вид спорту, який поєднує в собі правила гри баскетболу та водного поло, який грають у басейні. Команди з п'яти гравців у кожній повинні кинути м'яч у ворота-кошик протягом певного часу після того, як оволоділи м'ячем (<https://www-s3-live.kent.edu>). Переміщуватися в руках з м'ячем заборонено, лише шляхом передач партнерам.

Існують різновиди баскетболу для осіб з обмеженими можливостями. Баскетбол на інвалідних візках – різновид баскетболу, в якому гравці переміщаються

за допомогою візків. Баскетбол на візках дає і фізичну і психологічну реабілітацію, яка передбачає вольову мобілізацію на готовність до роботи і діяльності взагалі. У правилах баскетболу на інвалідних візках є свої заборони і обмеження. Наприклад, заборонена «пробіжка», коли гравець в процесі ведення м'яча крутить колесо рукою більше двох разів (Bjarkman, 2000; <https://www.myactivesg.com/Sports>).

Міжнародна федерація баскетболу на візках (IWBF) є керівним органом цього виду спорт. Він визнаний Міжнародним паралімпійським комітетом як єдиний компетентний орган у світі з баскетболу на візках (<https://www.myactivesg.com/Sports>; <https://en.wikipedia.org/wiki>).

Також, особи із порушенням слуху, можуть займатися баскетболом для глухих. Основна відмінність тут полягає у способі спілкування між самими гравцями, та судьями і гравцями, де застосовується мова жестів.

Проаналізувавши основні правила і вимоги до різновидів ігор, сформовано таблицю де окреслено спільні та відмінні особливості різновидів ігор в баскетбол (табл.1). Проаналізувавши усі ігри виявлено, що спільною рисою для усіх є мета гри – закинути м'яч у кошик. Відмінності полягають у розмірах та вимогах до майданчиків: баскетбол, стрітбол, мінібаскетбол, резбол для гри потребують баскетбольних майданчиків, де можливо виконувати ведення; корфбол, нетбол, цестобол, рингбол можна грати на будь-якому майданчику із нанесеною розміткою; а слембол і водний баскетбол, відповідно, майданчика із батутами та басейну. Висота кошика у іграх є різною: рингбол, корфбол, міні- та водний баскетбол, мають висоту кошика відмінну від звичної висоти кошика у баскетболі; решту в усіх наведених іграх висота кошика є стандартною баскетбольною. За формою конструкції кошика, у таких іграх, як корфбол, нетбол, цестобол та рингбол відсутній баскетбольний щит, а наявний лише кошик на спеціальній конструкції. Також існують відмінності у розмірах та вимогах до м'яча для ігор, тривалості гри та кількості залучених гравців (табл. 1).

Основні характеристики та особливості різновидів ігор

Назва українською/англійською	Міні Баскетбол/Mini basketball	Стрітбол/Streetball	Корфбол/Korfball	Нетбол/Netball	Цестобол/Cestoball	Резбол/Rezball	Рінгбол/Ringball	Слембол/Slamball	Водний баскетбол/Water basketball
Склад команд	Допускаються змішені команди	Окремо чоловіки/жінки	Мішанні команди	Переважно жіночий вид	Переважно жіночий вид	Окремо чоловіки (жінки)	Окремо чоловіки (жінки)	Чоловічий вид	Мішанні команди/окремо чоловіки і жінки
Розмір майданчика	20X11м	14X15м	40X20м в приміщенні 30X60м на вулиці	15X30м	15X30м	28X15м	27X18м, ділиться на 3 рівні частини (9X18)	28мX15м	Басейн 20X15м
Особливості конструкції щита	Баскетбольний кошик	Баскетбольний кошик	Кошик без щита	Кошик без щита	Кошик без щита	Баскетбольний кошик	Без щита	Кошик і щит (нижня частина) покритті м'яким захистом	Із щитом
Висота кошика	260см	305см	350см	305см	305см	305см	300см	305см	130 см вище води
Особливості покриття майданчика	Як на баскетбольному майданчику	Як на баскетбольному майданчику	Будь-яке покриття із рівною поверхнею	Будь-яке покриття із рівною поверхнею	Будь-яке покриття із рівною поверхнею	Як на баскетбольному майданчику	Будь-яке покриття із рівною поверхнею	Майданчик із батутами	Плавальний басейн глибиною 180 см
Особливості переміщення гравців	Як і в баскетболі	Як і в баскетболі	Обмежені зони переміщення на майданчику, які змінюються у ході гри	Обмежені зони переміщення на майданчику	Обмежені зони переміщення на майданчику	Як і в баскетболі	Гравці переміщуються лише у своїх зонах	Немає обмежень в переміщеннях	Немає обмежень в переміщеннях
Кількість гравців на полі	5	3	8	7	6	5	9	4	5
Тривалість гри	4 по 6 хв	10 хв або до 21 очка	2 по 30 хв	4 по 15 хв	2 по 20 хв	4 по 10 хв	2 по 25 хв	4 по 5 хв	4 по 8 хв
Застосування ведення	Як і в баскетболі	Як і в баскетболі	Без ведення м'яча	Без ведення м'яча	Без ведення м'яча	Як і в баскетболі	Без ведення м'яча	Використовується на тій частині майданчику де відсутні батуту	Без ведення м'яча
Вимоги до м'яча	Баскетбольний м'яч розмір 4, 5	Баскетбольний м'яч	М'яч подібний до футбольного	Ø680 - 710мм, вага 397-454 г	М'яч подібний до гандбольного	Баскетбольний м'яч	Баскетбольний м'яч розмір 5 із шкіри або синтетичного матеріалу	Баскетбольний м'яч	Вагою 350-500г, окружність 60-70 см з водонепроникного матеріалу
Примітки	Дозволяється змінювати розміри майданчика кількість гравців та розмір м'яча	Усі вкидання відбуваються через «чек»	Кошки на 1/6 від лицевої лінії	Стійки кошиків в центрі лицевих ліній	По два гравці повинні завжди бути у тиллової зоні, так і в передовій	Гравці намагаються виконати влучний кидок за найкоротший час	Дозволяється кидок у кошик лише двома руками знизу	Дозволяється робити передавання м'яча собі (від обмежувальної стінки)	Фіксуються офсайди, подібно до футболу

Що стосується особливостей переміщень гравців, то у кофболі, нетболі, цестоболі, рингболі учасники мають певні зони дозволенні для гри, а у інших іграх гравцям дозволяється грати без обмежень у будь-які частині ігрового майданчику.

Висновки. Основними різновидами та іграми подібними до баскетболу є мінібаскетбол, стрітбол, корфбол, нетбол, резбол, цестобол, рингбол, слембол та водний баскетбол. Ці різновиди створюють умови для можливості занять особам будь-якого віку (мінібаскетбол для дітей, максі баскетбол – осіб старше 30р.), статті (нетбол, цестбол-для жінок, корфбол – змішані команди) та стану здоров'я (баскетбол на інвалідних візках, для глухих). Спільною особливістю для усіх наведених ігор є мета гри – закинути м'яч у кошик, відмінності полягають у розмірах та покритті майданчика, тривалості гри та кількості гравців, конструкції баскетбольного кошика та вимог до м'яча, особливостей переміщень на майданчику

та обмежень щодо використання певних технічних прийомів. Таким чином, кожен бажаючий може знайти для себе оптимальний різновид баскетболу залежно від своїх бажань і можливостей, якщо його не влаштовує класична гра в баскетбол.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Це дослідження повністю не вичерпує дану проблему, в подальшому плануємо розробити технологію навчання корфболу, нетболу, цестболу та рингоболу, яка передбачатиме послідовність вивчення ігор, їх взаємозв'язок, підбір засобів навчання та критерії оцінювання.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Корягин, В.М., Мухин, В.Н., Боженар, В.А., & Мозола, Р.С. (1989). *Баскетбол*. К.: Вища школа.
- Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015-%D1%80>
- Лаврін, Г.З. (2016). Баскетбол та його різновиди – один із шляхів залучення різних верств населення до масової фізичної культури. *Актуальні проблеми розвитку спорту для всіх: досвід, досягнення, тенденції*: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, Тернопіль, 91–95.
- Максибаскетбол вікіпедія*. Retrieved from <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
- Максимів, Г. (2004). Баскетбол в навчальних програмах з фізичної культури. *Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту: Вип. 8: У 4-х т.*–Львів: НВФ „Українські технології”, 4, 230-235.
- Максимів, Г. (2006). Технологія навчання прийомів гри в баскетбол учнів загальноосвітньої школи. *Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту*, 150–155.
- Максимів, Г.З. (2007). *Технологія навчання гри в баскетбол учнів загальноосвітньої школи*. Львів: ЛДІФК.
- Нетбол. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
- Різновидности баскетбола (2009). Retrieved from: <http://spordi-teoria.blogspot.com/2009/02/blog-post.html>
- Стрітбол: Матеріал з Вікіпедії. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
- Цимбалюк, Ж.О., Несен, О.О., Мусієнко, А.В., & Юрченко, І.М.. (2022). *Баскетбол та його різновиди у фізичній культурі дітей*: навчально-методичний посібник. Харків : ХНПУ.

- Чесалин, М. Баскетбол на все случаи жизни. Retrieved from: <http://www.championat.com/other/Rules of the Game Retrieved from 04-16.pdf/> <https://web.archive.org/web>
- Bjarkman, P.C. (2000). The biographical history of basketball. more than 500 portraits of the most significant on- and off-court personalities of the game's past and present. Lincolnwood, Ill.
- Brown, H. (1997). *Basketball coaches guide: preparing for special situations*. Chicago.
- Bruce, L., Bardzinski, T., & Dwyer, D. (2022). Understanding load in netball—An analysis of multiple seasons, phases, and teams. *Plos one*, 17(4), e0266830. DOI: [10.1371/journal.pone.0266830](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0266830)
- Canan, F. (2022). Teoria geral dos jogos esportivos de bola. *Guia funcional dos jogos esportivos de bola*.
- Candan, M. (2022). Cultivating Identity and Community through Latin American Sports and Games. Manaus (AM): Editora UEA.
- Cao, S., Geok, S. K., Roslan, S., Sun, H., Lam, S. K., & Qian, S. (2022). Mental fatigue and basketball performance: a systematic review. *Frontiers in Psychology*, 12, 819081. doi.org/10.3389/fpsyg.2021.819081
- Dervent, F., Güler, M. L., & Yoruç Çotuk, M. (2022). Improving Students' Korfbal Skills With In-Depth Content Knowledge. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 93(9), 39-50. DOI: 10.1080/07303084.2022.2120131
- Wade Davies (2022). Native Hoops: The Rise of American Indian Basketball, 1895–1970. *The American Historical Review*, Volume 127, 511–512, doi.org/10.1093/ahr/rhac054
- Lavrin, H.Z. (2017). Technology of concentrated training as one of ways to optimization students' basketball trainings. *Physical education of students*, 21(2), 78–83. doi: 10.15561/20755279.2017.0205
- Lavrin, H., Sereda, I., Kucher, T., Grygus, I., & Zukow, W. (2019). The Results of Student's Survey on Models of Physical Education in Universities and Motivations to Encourage for Active Participation in Physical Education. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 8(2), 1-5. <https://doi.org/10.30472/ijaep.v8i2.391> Doi: 10.30472/ijaep.v8i2.391
- Richards, J., Sherry, E., Tamala, F., Schuster, S., Schulenkorf, N., & Keane, L. (2022). Netball Shoots for Physical and Mental Wellbeing in Samoa: A Natural Experiment. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(5), 2663. doi.org/10.3390/ijerph19052663
- Robert Wood, "About Cestoball." Topend Sports Website, March 2016, <https://www.topendsports.com/sport>
- Spirin, L. (2022). Analysis of Basketball Selection Systems On The Example of The Usa And Uzbekistan. *Journal of Multidisciplinary Cases (JMC) ISSN 2799-0990*, 2(03), 28-32. doi.org/10.55529/jmc.23.28.32
- Tuncer, K. C., & Uğurlu, N. S. (2022). Gender Prejudice and Sexist Beliefs in the Team Sports Context: The Ambivalent Sexism Framework Analysis of the Mixed-sex Sports Team Players.
- Water Basketball Rules. Retrieved from: <https://www-s3-live.kent.edu>
- What is Rezbball? Website, April 2021?. Retrieved from: <https://www.myactivesg.com>
- "What is Wheelchair Basketball". Retrieved from: <https://www.myactivesg.com/Sports>
- Wheelchair basketball. *From Wikipedia*: <https://en.wikipedia.org/wiki>

Стаття надійшла до редакції: 01.01.2023

Опубліковано: 03.02.2023

Abstract. *Lavrin Halyna, Anheliuk Iryna, Osip Nataliia* The main characteristics and features of games similar to basketball and its varieties. The purpose of the article is to determine

the features of the main varieties of basketball. **Research methods:** analysis and generalization of scientific, methodological literature and Internet sources, surveys (conversations, interviews), pedagogical observation. **Results of the research.** *The most famous varieties and games similar to basketball are: minibasketball, maxibasketball, streetball, korfball, netball, rezbball, cestoball, ringball, slamball and water basketball. The common feature for all of them is the goal of the game - to throw the ball into the basket. The differences are in the size and requirements for the courts: basketball, streetball, minibasketball, and rezbball require basketball courts where it is possible to dribble; korfball, netball, cestoball, ringball can be played on any court with markings; and slamball and water basketball, respectively, trampolines and a pool. The height of the basket in the games is different: ringball, korfball, mini- and water basketball have a basket height different from the usual height of the basket (305 cm), like in basketball; the rest, in all the above games, the height of the basket is standard basketball. Due to the shape of the basket construction, games such as korfball, netball, cestoball and ringball do not have a basketball backboard, but only a basket on a special structure. There are also differences in ball size and requirements for games, length of play and number of players involved. As for the specifics of player movements, in korfball, netball, cestoball, ringball, participants have certain areas of permission to play, and in other games, players are allowed to play without restrictions in all part of the playing field. **Conclusions.** *The main varieties and games similar to basketball are minibasketball, streetball, korfball, netball, rezbball, cestoball, ringball, slamball and water basketball. These varieties create conditions for the possibility of activities for people of any age (minibasketball for children, maxi basketball - for people over 30 years old), articles (netball, cestoball - for women, korfball - mixed teams) and health (basketball on wheelchairs, basketball for the deaf). A common feature for all the above games is the goal of the game - to throw the ball into the basket. The differences are in the size and coverage of the court, the duration of the game and the number of players, the construction of the basketball hoop and the requirements for the ball, the characteristics of movements on the court and restrictions on the use of certain technical techniques. Thus, everyone can find the optimal type of basketball for themselves, depending on their wishes and capabilities, if they are not satisfied with the classic game of basketball.**

Keywords: *basketball; minibasketball; streetball; korfball; netball; rezbball; cestoball; ringball; slamball and water basketball; wheelchair basketball and basketball for the deaf.*

References:

- Korjagyn, V.M., Muhyn, V.N., Bozhenar, V.A., & Mozola, R.S. (1989). *Basketbol [Basketball]*. K.: Vyshha shkola. [in Ukrainian].
- Koncepcija Derzhavnoi' cil'ovoi' social'noi' programy rozvytku fizychnoi' kul'tury i sportu na period do 2020 roku [Concept of the State Targeted Social Program for the Development of Physical Culture and Sports for the period up to 2020]*. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015-%D1%80> [in Ukrainian].
- Lavrin, G.Z. (2016). *Basketbol ta jogo riznovydy – odyz iz shljahiv zaluchennja riznyh verstv naseleennja do masovoi' fizychnoi' kul'tury [Basketball and its varieties are one of the ways to involve different segments of the population in mass physical culture]*. *Aktual'ni problemy rozvytku sportu dlja vsih [Current issues of sports development for all: experience, achievements, trends]: dosvid, dosjagnennja, tendencii': Materialy V Mizhnarodnoi' naukovo-praktychnoi' konferencii'*, Ternopil', 91–95. [in Ukrainian].
- Maksybasketbol vikipedija [Maxibasketball wikipedia]*. Retrieved from <https://ru.wikipedia.org/wiki/> [in Russian].
- Maksymiv, G. (2004). *Basketbol v navchal'nyh programah z fizychnoi' kul'tury [Basketball in physical education curricula]*. *Moloda sportyvna nauka Ukrai'ny [Young sports science in Ukraine]: Zb. nauk. prac' z galuzi fizychnoi' kul'tury ta sportu: Vyp. 8: U 4-h t.–L'viv: NVF „Ukrai'ns'ki tehnologii'*, no 4, 230-235. [in Ukrainian].
- Maksymiv, G. (2006). *Tehnologija navchannja pryjomiv gry v basketbol uchniv zagal'noosvitn'oi' shkoly [Technology for teaching basketball techniques to secondary school students.]*.

- Moloda sportyvna nauka Ukrainy* [Young sports science in Ukraine]: Zb. nauk. pr. z galuzi fiz. kul'tury ta sportu, 150–155. [in Ukrainian].
- Maksymiv, G.Z. (2007). *Tehnologija navchannja gry v basketbol uchniv zagal'noosvitn'oi' shkoly* [Technology of teaching basketball to secondary school students]. L'viv: LDIFK. [in Ukrainian].
- Netbol. Material z Vikipedii' – vil'noi' encyklopedii'* [Netball. Material from Wikipedia, the free encyclopedia]. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> [in Ukrainian].
- Raznovydnosty basketbola* [Types of basketball] (2009). Retrieved from: <http://spordi-teoria.blogspot.com/2009/02/blog-post.html> [in Russian].
- Stritbol* [Streetball]: Material z Vikipedii'. Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. [in Ukrainian].
- Cymbaljuk, Zh.O., Nesen, O.O., Musijenko, A.V., & Jurchenko, I.M.. (2022). *Basketbol ta jogo riznovydy u fizychnij kul'turi ditej: navchal'no-metodychnyj posibnyk* [Basketball and its varieties in children's physical education]. Harkiv : HNPU. [in Ukrainian].
- Chesalyn, M. *Basketbol na vse sluchay zhyzny* [Basketball for all occasions]. Retrieved from: <http://www.championat.com/other/> [in Russian].
- Rules of the Game Retrieved from 04-16.pdf/ <https://web.archive.org/web>
- Bjarkman, P.C. (2000). The biographical history of basketball. more than 500 portraits of the most significant on- and off-court personalities of the game's past and present. Lincolnwood, Ill.
- Brown, H. (1997). *Basketball coaches guide: preparing for special situations*. Chicago.
- Bruce, L., Bardzinski, T., & Dwyer, D. (2022). Understanding load in netball—An analysis of multiple seasons, phases, and teams. *Plos one*, no 17(4), e0266830. DOI: 10.1371/journal.pone.0266830
- Canan, F. (2022). Teoria geral dos jogos esportivos de bola. *Guia funcional dos jogos esportivos de bola*.
- Candan, M. (2022). Cultivating Identity and Community through Latin American Sports and Games. Manaus (AM): Editora UEA.
- Cao, S., Geok, S. K., Roslan, S., Sun, H., Lam, S. K., & Qian, S. (2022). Mental fatigue and basketball performance: a systematic review. *Frontiers in Psychology*, no 12, 819081. doi.org/10.3389/fpsyg.2021.819081
- Dervent, F., Güler, M. L., & Yoruç Çotuk, M. (2022). Improving Students' Korfbal Skills With In-Depth Content Knowledge. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, no 93(9), 39-50. DOI: 10.1080/07303084.2022.2120131
- Wade Davies (2022). Native Hoops: The Rise of American Indian Basketball, 1895–1970. *The American Historical Review*, Volume 127, 511–512, doi.org/10.1093/ahr/rhac054
- Lavrin, H.Z. (2017). Technology of concentrated training as one of ways to optimization students' basketball trainings. *Physical education of students*, no 21(2), 78–83. doi: 10.15561/20755279.2017.0205
- Lavrin, H., Sereda, I., Kucher, T., Grygus, I., & Zukow, W. (2019). The Results of Student's Survey on Models of Physical Education in Universities and Motivations to Encourage for Active Participation in Physical Education. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, no 8(2), 1-5. <https://doi.org/10.30472/ijaep.v8i2.391> Doi: 10.30472/ijaep.v8i2.391
- Richards, J., Sherry, E., Tamala, F., Schuster, S., Schulenkorf, N., & Keane, L. (2022). Netball Shoots for Physical and Mental Wellbeing in Samoa: A Natural Experiment. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, no 19(5), 2663. doi.org/10.3390/ijerph19052663
- Robert Wood, "About Cestoball." Topend Sports Website, March 2016, <https://www.topendsports.com/sport>